

Årås trädgård/park

En 1700-talsanläggning byggd på en ännu äldre sätesgårdsanläggning.

Huvudbyggnaden nyuppfördes efter en brand av det gamla Corps de logiet 1792. Det nya stora huset blev färdigbyggt 1809 i empirstil.

Stora huset, tillsammans med fyra flygelbyggnader, bildade en samlad enhet.

Mellan husen anlades i den svaga nivåkillnaden mellan hus och landsväg en i två avsatser byggda terrasser. Lindträd (ask) bildade en trädhäck som delade den övre, mer privata delen, med den lägre, där de domestika flyglarna var belägna. En stenmur utgjorde gränsen.

En huvudväg, körbar för häst och vagn ledde från landsvägen rakt mot stora byggnaden. Troligtvis med möjlighet att köra runt framför stora entrén. Två körvägar bakom respektive flyglar från landsvägen löpte parallellt till Stora Husets baksida där de gjorde en lätt sväng och blev till en väg ut mot den gamla landsvägen väster om huvudbyggnaden.

Bakom huvudbyggnaden breder en skogspark ut sig. 1800-talets vurm för romantik visade sig i parkanläggningar i den så kallade "engelska parklandskapet". En parkanläggning som ville utgå från naturens eget utseende, dock med människornas rätt att ordna den i sin smak! Man var intresserad av att t. ex plantera ovanliga trädslag, bygga eremitkojor och placera ut romantiska sittplatser! Ofta anlades stigar och dammar i dessa skogsparker.

Att fundera på

Vård och anläggningsplan:	Återupprätta gångar, stigar och körbanor. Planteringar. Skötsel.
Naturvärden:	Ovanliga äldre träd att spara, äldre trädgårdsflora.
Användning:	Rekreativ park, Serveringspark! Golfbanor, tennisbanor eller dyl?
Kulturhistoriskt :	Empiriskt, Engelsk park, 1700-tal, 1800-tal, 1900-tal
Renoveringsplan:	Arboretumhjälp, husruin
Flygelhusanvändning:	Museum: Årås historia!
Teman:	Träd, humlesorter, typiska 1800-talsväxter vid herrgårdar Från riktigt gammal tid (1500-tal) talades om humleodlingar som hade stor betydelse vid ölframställningen (Gustav Wasas brev till Årås!)

Förslag

- renovera vägar och stigar
- renovera fontän
- plantera nya parkträd
- renovera rabatter
- återuppbygg ruinen till en lövsal
- rensa baksidans park
- renovera stenmurar
- inreda gråa flygeln (affären) till museum (kulturhistoria om Årås).
- bjuda på olika upplevelser

Äldre trädgårdar

Det var först på 1700-talet man började med insamling av växter till trädgårdar, exempelvis pioner från Asien eller krokus från Persien.

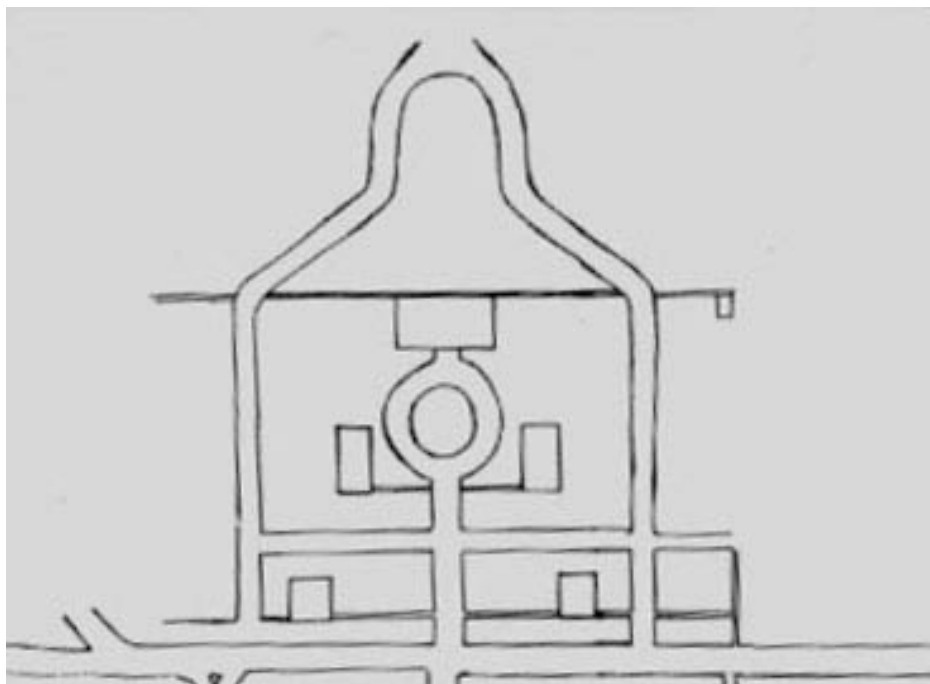
Ett orangeri var nödvändigt för de större gårdarna dit man lyfte in ömtåliga växter under vinterperioder. Allt för att hålla uppe sin trädgårdsstatus. Det var också nödvändigt att ha en trädgårdsmästare som skötte blommor, träd och köksträdgården. På Åkerö säteri finns fortfarande det äppleträd med frukten "Åkerö" som planterades av Carl Gustav Tessin år 1756. Högre ståndspersoner hade vid denna tid bättrat på sina trädgårdar med inspiration av bland andra Linné. Tessin gav ut små skrifter om hur man bäst gick till väga för att få bra resultat.

Ett gott råd han gav trädgårdsarbetaren var: För spruckna händer är ingenting bättre än honung med äggula, varmed händerna ingnides innan man torkar av vattnet, som man har tvättat sig i.

Tessin hade fått en fri syn på trädgårdar vis besök i England och planterade mängder av blommor och buskar och träd.

Tessin var också känd som festfixare och upptågsmakare och gjorde ibland om parker till balsalar, matsalar med hjälp av t. ex. tyger i parkens träd och blandade också exotiska växter (apelsinträd) med befintliga träd.

En annan känd trädgårdsarkitekt var Gustav III:s man Fredrik Magnus Piper 1746–1824. Han införde den Engelska Parkstilen på Haga och Drottningholm. Han hade studerat i England. En av hans idéer var att genomföra den förskönade köksträdgården. Det skulle vara en skönhetsupplevelse att vandra också i köksträdgården. (Det var på denna tid modernt i Europa att klä ut sig och leka bondfolk, så gjorde Marie Antoinette) Tillsammans med fågelburar och lusthus och slingrande stigar blev köksträdgården så romantisk som herrskapet ville ha den i sin värld.

Kartskiss över Års trädgård med inritade vägar. Körvägarna in till parken går på utsidan av de vita flygelbyggnaderna.